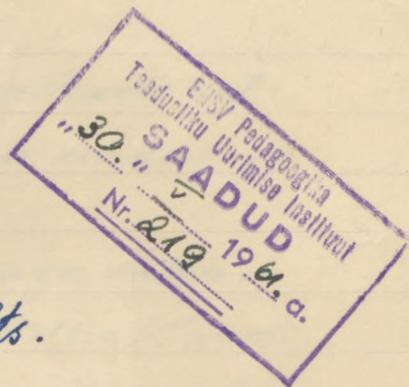


Sm. J. Kruuti: uus address:
Tallinn-Nõmme
Raudtee tänav #76.



Lihula Rahvakariduse Selts.

1907-1940.

2433

Lihula alvis, kui ka selle ümbruskonna valdades, oli üldine rahvahariduse tase madal ja puudusid selle tõstmiseks võimalused.

Töölased kõigjal vaid 3-õppeaastaga valla-
koolid, kaks 2-kl. ministeeriumi kooli - Veltsa (Tavva)
ja Paatsalu (Mehatu) ja kolm, 4-õppeaastaga õiguse ki-
helnõu ja Iharuse III ja IV õppeaasta-ga koolid. Lihula
alvis, kui suuremas rahva keskus oli üheklassiline (3-õp-
peaastaga) kroonu algkool.

Ka teiste organisatsioonide poolt oli Lihula
vaene. Peale Vabatahtliku Tuleõrje Seltsi kirjatsesid vei-
kesearvu lise liikmestonnaga Põllumeeste ja Karstuse
setsid.

Edasiõppimise võimalused noortel olid kitsad:
Maakonna linnas - Haapsalus Töölase ainus 3-kl.
linna-kool, ja Pärnus üks linna- ja üks kuskool,
millised püüdnud õpilaste arvu, kui ka kulukuse po-
lest, maa noortele olid kättesaamatud.

See olukord tekitas Lihula ja selle ringkonna
haritlastes mõtte, asutada Lihulasse rahvahariduse
selts, milline asuks lahendama noorte edasiõppimise,
ja teisi haridusalaalisi küsimusi ja võimalusi.

1907. a. sügisel kutsusid Lihula tegelased kroo-
nu algkooli juhataja Joonas Soo algatusel üles
kooliõpetajad, vallakirjutajad ja tuntud edumeel-
sed mehed tõstama rahvahariduse seltsi asutamise
el-Tööd.

Koos-olek Toimus Lihula vallamajas.

Kokku di tulnud üle 20 tegelase. Üks-meelne otsus oli: asutada Lihula Rahvahariduse Selts, ja koostati seltsi põhikiri.

Seltsi eesmärgina nähti ette üldine rahvahariduse tõstmine, milleks kasutada koenguid, kõnesid, pidusid ja lühiajalise kursused, asutada naamatukogusid, laula- ja muusikakoor ja näitegrupp, avada 4-klassiline eesti-õppekeelega progümnaasium, anda toetusrahasid õpilastele, avada haruseltsisid, levitada ja välja anda lubatud kirjandust.

Tuluhallikate nähti ette: liikmemaks, tulud näitemüükidest, aralikest korjandustest, loteriidest ja kingitustest.

Põhikiri kinnitati, Veel samal aastal Selts pidas ära asutamise pea koosoleku.

Esimene juhatus oli: esimees Jaan Soo, kirjateimetaja Priidu Radiko ja kassapidaja - Jaan Kof-titski. Liikmemaks määrati - 50 kopikat aastas.

Ümbruskonna valdadest ja küladest astus edumeelsid seltsi liikmeteks. Kiikjal tunti et tuleb kuuluda Lihula Rahvahariduse Seltsi.

Seltsi tegevus edenes. Liikmete arv suurenes, peeti esimene näitemüük, asutati näitegrupp, laula- ja muusika koor, naamatukogu ühes lugemise lauaga, üüriti korter ja peeti pidusid.

Marsus asutati Lihula Rahvahariduse Seltsi Massu Haruselts, milline Töötas kohaliku vallavir-jutaja juhtimisel edukalt. Pro rummiks kohalder Haruselt vana magasi-aida.

1909 a. märtsikuu Lihula R.H. Seltsi juhatus palus Eestimaa kuberneril Korostovetsi, kes peatus läbisõidul Lihulas, külastada Seltsi. Kutsu rahuldati.

Korostovets võeti vastu Preobraženski maršiga.

Tervitas esimees, loomvaast, shadis Treumann.

Huberner oli nähtavasti rahul ja lubas seltsile igatpidi vastu tulla ja toetada teda ette-rõtetes.

Kuud.

Suvel hakkis Selts korraldada 3-päevased kursused põllumeestele. Luba oli käes, instruktor Brindfeldt kohal ja kohal kursuselased. Ilmus politseinik ja teatas, et kursuste-pidamine on keelatud.

Telegraafiteel esitatud palve-lubada kursused ära pidada, sai eitava vastuse.

1910 aastal tabas seltsi lõik, mis selle elu pidi peaaegu lõpetama: Revideerimisel arvestati et liikmekaadid olid liikmetele võlga - antud tempelmaksustamata.

Hiroomu Palati määras trahvi Seltsile kui ka liikmetele - kummagi 2 rubla kaardi pealt. Selts ja liikmed esitasid vastulause, ühiselt, advokat Tõnis Jürise kaudu.

Trahvimise otsus tühistati motüivil, et määrus ei olnud kirjutatud maksustamata dokumentidele. Dokumentid ei olnud enam Palati käes -

Liiikmetele teatati trahvist vabastamisest, nõstis aga kaadid hävitada. Trahvi küll maksta ei tulnud, aga hulki liikmeid lahkusid hirmutatult.

1910 aasta üld-laulupeost, Tallinnas, võttis Selts osa mees tekooriga.

Lihula Rahvahariduse Selts helligas 4-kl. eesti-õppekooliga progümnaasiumi asutamise mõtet edasi.

Lihula, Hirbla, Veltsa, Massu, Paatsalu, Paadrema ja Paulepi vallad tervitasid seda kavatsust ja lubasid toetada ainseliselt.

1914 aastal algas sõda ja kahtus progümnaasiumi, asutamise mõte. Paljud juhtivad ja tegevliikmed mobiliseeriti ja Seltsi tegevus seiskus.

1918 aastal saans okupatsiooniväelased riivatasid

Seltsi varandused: korraliku kostüümide laos, näitelava kulissid, lava eesrüde ja muusika-rüüstad. Järele-jäätud oli ainult - kontrabas, ja seegi ilma keelteta.

Raamatukogu oli vämmse raamatuna hävitatud.

Pärast okupatsiooni lõppu, 1918a. sügisel tuli tagasi armust endisi seltsi-tegelasi ja algasid Seltsi taastamist, nõnda öölda-otsest peale; loodi uus näiteseltskond, laulukoor, täiendati raamatukogu ja avati lugemise-tuba.

Kuid ennesõjaegset koogu seltsi-tegevus enam ei avaldanud. Põhjus oli aktüüsemate tegevlikemate wakatamine poliitilis-parteilise viir-variga ja selle läbi seltsi tööst kõrvale jäämine tuligi.

Leidus aga omegi ka neid kellel Hariduse seltsi käskäik südame-asjaks oli. Saadi nõnda kaugel, et võidi korraldada Lihula aleviis-lõssi vaemites, kans laulupäeva - 1930 ja 1936 aastal. Laulupäevi toetasid laulu- ja muusikakoorid Haapsalust, Märjamaalt, Vigast ja Kullamaalt. Osa võttis Lihula Rahvahariduse Seltsi laulukoor 1938 aastal Üld-laulupeost Tallinnas ja Haapsalu, Märjamaa ja Kolovre laulupäevadest.

Ilmus ikkagi päevakorrasse kooli-avamise mõte. Lihula vald täies talude koosseisus tegi kivireo talgud oodatava kooli hoonete vundamendi jaoks.

Need raudkivi viirnad püsivad paigal ja ootavad 1961/62 aastal ehitatava kooli hoonesse paigutamist.

Püti läbirääkimise Lääne Maavalitsusega ja nõuti kuskukooli avamist. Jõuti selleni, et Maavalitsus võtab kanda õppejõudude palgad, ainult. Kooli tüübis võeti era-reaalkool.

Vastava õppekava koostas advokaat Mikkkel Mikkelsen. Ümbruskonna vallad iihinesid

osa võtma uue kooli majanduslikust ja õppealalistest kuludest võttes need summad solidarselt elavene.

1938 aasta sügisel algas tööd Lihula Era-reaalkool, ühendatult valla algkooliga, 1937 aastal ehitatud majas. Ruumide kitsuse puhul tuli koolil töötada kahe vahetusega, klassides.

Esimine direktor oli keelteaduse (eesti keel) magister Hermann Rajamaa.

1940 a. sügisel, Nõukogude võimu kehtestamise puhul likvideeris Lihula Rahvahariduse Selts.

Tema ülesanded ja vara läksid üle Lihula Kultuurimajale ja raamatukogu Töölal edasi avaliku raamatukoguna.

Era-reaalkool muudeti riiklikuks keskkooliks.

Vanad Lihula Rahvahariduse Seltsi liikmed võivad näha Täieliku rahuldustunde oma kauase soovi täitumist, et Nõukogude võimu hoolitselisel nüüd Töölal oma, Lihula, keskkool, kus saavad haridust ligi 500 noort, endise Lihula Rahvahariduse Seltsi tegevuse pürkonnast ja et käib uue ajakohase koolimaja ehitus, lisaks endisele hoonele.

28 mail 1961 a.

Johan Kuunt.

/Lihula R H Seltsi asutaja liige./

Saadus 10 filti kooli -
näitustest Lihula ja Türi
võralt.

30. mail 1961. a. A. Valme